

BARBOURS DWERGRATELSLANG: EEN ZOEKTOCHT IN HET WILD

DUSKY PYGMY RATTLESNAKE; A SEARCH IN THE WILD

Figuur 1: De door ons aangetroffen Barbours dwergratelslang (Foto: Rebecca Schrijver).
Figure 1: The dusky pygmy rattlesnake we found (Photo: Rebecca Schrijver).

Sander van Tongeren

Het was voor mij een droom om de Barbours dwergratelslang (*Sistrurus miliarius barbouri*) in het wild te zien. Tijdens mijn huwelijksreis in Florida werd dit werkelijkheid door een bezoek aan het Guana Tolomato Matanzas National

Sander van Tongeren

It was a dream for me to see the dusky pygmy rattlesnake (*Sistrurus miliarius barbouri*) in the wild. During my honeymoon in Florida it became a reality by visiting the Guana Tolomato Matanzas National Estuarine Research Re-

Het wandelpad. (Foto: Sander van Tongeren)
The path. (Photo: Sander van Tongeren)

Estuarine Research Reserve, met dank aan Joseph Burgess. Hij vond de eerste voor ons, maar hoe mooi is het als je daarna, na uren alleen lopen in het park, zelf ook een exemplaar vindt! Het verslag daarvan is hier te lezen.

De grootste dank tijdens mijn vakanties heb ik altijd voor mijn vrouw. Zelfs tijdens onze huwelijksreis in mei 2016 naar Florida, stond zij toe dat ik veel tijd vrij maakte om allerlei natuurparken te bezoeken. Uren door de natuur wandelen, dierentuinen bezoeken en zelfs nightdrives per auto door de Everglades, het kon allemaal. Tijdens een bezoek aan Miami Zoo, waar een reptielenshow werd gehouden, ontmoetten wij

serve, courtesy of Joseph Burgess. He found a first specimen for us, but how beautiful it is when you find an individual yourself after hours of walking through the park. The report of the search is described here.

The biggest thank you during my vacations is always for my wife. Even during our honeymoon in May 2016 to Florida she allowed me to spend a lot of time visiting many national parks. Hours strolling through nature, visiting zoos and even night drives by car through the Everglades, she made it all possible. During a visit to Miami Zoo, where a reptile show was held, we met Joe Wasilewski, a biologist

Joe Wasilewski, bioloog en gespecialiseerd in reptielen. In een gesprek waarin ik aangaf graag slangen in de natuur te zien en te fotograferen, gaf hij aan dat de beste kans was in een park in het noordoosten van Florida en dat wij hiervoor het beste contact konden leggen met Joseph Burgess. Alzo geschiedde via een e-mail en Joseph Burgess, de Resource Management Coordinator, nodigde ons uit en zo vertrokken wij twee weken later vanuit ons vakantieadres in Orlando voor een twee uur lange autorit naar Guana Tolomato Matanzas National Estuarine Research Reserve.

Het park heeft zó'n lange naam, dat die meestal afgekort wordt tot GTM Research Reserve of zelfs met GTMNERR. Het ligt aan de oostkust van Centraal-Florida, tussen Summer Haven en Ponte Vedra Beach. De naam komt van de drie rivieren, de Guana, Tolomato en Matanzas, die hier samen komen. Het reservaat is bijna 30.000 hectare groot en omvat wetlands, mangroven, moerassen, strand, duinen en vochtige bossen. Het gebied is ideaal voor het spotten van vogels, zoals de kaalkoppooievaar, pelikanen, visarend en zeearend en de kust staat verder bekend als een plek waar de noordkaper, een walvis, langs komt. Wij echter gingen puur voor Barbours dwergratelslang, en oké, al de andere dieren zijn mooi meegenomen.

Burgess ontving ons uitermate hartelijk in het bezoekerscentrum. We dachten dat hij ons enkel even welkom zou heten, wat zou uitleggen over het park en dat we dan zelf het park in konden trekken. Niets bleek minder waar. We hadden een uitgebreid gesprek met hem op zijn werkkamer en hoorden dat hij ons per golfkarretje over het terrein zou rijden, op zoek naar de 'dusky pygmy rattlesnake'. Maar eerst mochten we nog de dieren aanschouwen in het bezoekerscentrum dat ze hebben ter educatie voor studenten. En dan is het toch wel even gaaf om een meterslange Florida stierslang (*Pituophis melanoleucus mugitus*) vast te houden.

Per golfkar gingen we inderdaad even later door het park. Over de zandpaden zagen we in

specialized in reptiles. When we spoke afterwards, I said I would like to see snakes in nature and photograph them, he recommended a park in northeast Florida and that we could best contact Joseph Burgess. We got in touch by email and Joseph Burgess, the Resource Management Coordinator, invited us and so we left two weeks later from our holiday address in Orlando for a two-hour drive to Guana Tolomato Matanzas National Estuarine Research Reserve.

The park has such a long name that it is usually abbreviated to GTM Research Reserve or even GTMNERR. It is on the east coast of Central Florida, between Summer Haven and Ponte Vedra Beach. The name comes from the three rivers, the Guana, Tolomato and Matanzas, that come together in this area. The reserve is nearly 30,000 hectares and includes wetlands, mangroves, marshes, beaches, dunes and humid forests. The area is ideal for bird watching, such as the wood stork, pelicans, osprey and bald eagle and the coast is famous as a place where the Right whale comes along. However, we especially went to look for for the dusky pygmy rattlesnake, and okay, all other animals are a bonus.

Burgess welcomed us very warmly in the visitor center. We thought it would just be a welcome, he would explain about the park and that we ourselves could visit the park. Nothing was less true. We held an extensive conversation with him in his office and he would drive us by golf cart over the terrain, looking for the dusky pygmy rattlesnake. But first, we could see the animals they have to educate students in the visitor center. And it is surely equally cool to hold a meter long Florida pine snake (*Pituophis melanoleucus mugitus*).

Some time later we went through the park by golf cart. From the sandy tracks we saw small alligators in wetter areas, but no snakes. Burgess told us that only once he did not find a pygmy rattlesnake when he was looking for it. At some places we stopped where Burgess

*Door mij gevonden Barbours dwergratelslang. (Foto: Sander van Tongeren)
The dusky pygmy rattlesnake I found myself. (Photo: Sander van Tongeren)*

de waterrijke gebieden kleine alligators, maar nog geen slangen. Burgess vertelde ons dat hij slechts één keer geen dwerggratelslang had gevonden als hij ernaar zocht. Op een aantal plekken stopten we waar Burgess vaak dwerggratelslangen gezien had, maar helaas zonder succes. Wij zagen het nu al gebeuren dat dit de tweede keer zou worden dat hij geen ratelslang zou vinden en wij daardoor ook niet. Gelukkig vond hij op één van de laatste bekende plekken een exemplaar.

Schitterend om het mooie dier zo te zien in zijn natuurlijke omgeving en hoe rustig het even later bewoog over het hout zonder enige dreigende houding of vluchtgedrag. We schoten natuurlijk tientallen foto's van diverse kanten, voordat wij weer afscheid van het dier namen en wij weer richting het bezoekerscentrum gingen.

's Middags ben ik zelf het park nog doorgelopen op zoek naar nog meer dieren en hopelijk nog een dwerggratelslang. Mijn vrouw nestelde zich met een boekje bij de auto. GTM Research Reserve heeft diverse, schitterende wandelroutes van in totaal veertien kilometer die door verschillende gebieden gaan. Je loopt door bossen, langs moerasen, wetlands en zelfs langs open water, maar overal zijn de bezande paden goed begaanbaar. Vooraf vertelde Burgess al dat de dwerggratelslangen soms maar een paar meter van de paden verwijderd lagen. Tijdens onze golfkarrit hadden we ze in ieder geval op die manier niet waargenomen. Natuurlijk zouden er ook andere slangen te zien moeten zijn, maar het was Burgess opgevallen dat steeds minder andere slangen te zien waren in het park, vooral een afname van diamantratelslangen en diverse soorten koningsslangen.

Na twee uur lopen en op diverse plekken gekeken te hebben die mij geschikt leken als dwerggratelslangenhabitat, vond ik eindelijk zelf een exemplaar. Precies volgens het boekje, of meer zoals Burgess mij vertelde waar de meeste kans was. Half in de zon, half schaduw, ietwat

had often seen pygmy rattlesnakes, but unfortunately now without success. We already were afraid this would be the second time that he would not find a rattlesnake and we therefore would not either. Fortunately, he found a pygmy in one of the last places where the species was known to occur.

It was great to see this beautiful animal in its natural environment and to see how relaxed it moved a little later on the timber without any threatening attitude or flight behavior. Of course we took dozens of pictures from various angles before we left the animal and we headed back to the visitor center.

In the afternoon, I went back to the park in search of more animals and hopefully another pygmy rattlesnake. My wife stayed with a book at the car. GTM Research Reserve has diverse and beautiful hiking trails, 14 kilometers in total, passing through different areas. You walk through woods, swamps, wetlands and even along open water, but the sanded paths are easy to walk on. Burgess told me before that pygmy rattlesnakes are sometimes only a few meters away from the path. Anyway, during our drive by golf cart, we did not observe them like this. Of course it should be possible to see other snakes, but Burgess noticed that less and less other snakes were seen in the park. There was especially a decrease in eastern diamondback rattlesnakes and various kinds of king snakes.

After two hours of walking and searching in a variety of places that seemed suited as pygmy rattlesnake habitat, I finally found a pygmy. Exactly by the book, or more like Burgess told me that was most likely. Half sun, half shade, slightly moist with lots of wood, and just below the trunk of a large tree. There was the snake where I was looking for. I admired this snake extensively and also this one proved to be very photogenic. However, it was clear to see that the animals keep a good eye on what is happening in their environment. But as long as you leave them by themselves, they

vochtig met veel stukken hout en precies onder de stam van een grote boom. Daar lag de slang waar ik naar op zoek was. Ook deze slang bewonderde ik uitvoerig en ook deze bleek bijzonder fotogeniek. Wel was goed te zien dat de dieren prima in de gaten houden wat er in hun omgeving gebeurt. Maar zolang je ze zelf met rust laat, doen zij dat jou ook, zoals met bijna alle slangen. Ze liggen meestal rustig opgerold en zijn zo perfect gecamoufleerd tussen afgevallen bladeren. Ook door hun geringe grootte zijn ze moeilijk te vinden, al schijnen ze in Florida algemeen voor te komen. Anders dan hun grote neef de diamantratelslang hebben ze maar een heel klein rateltje, dat je amper schijnt te horen. De dieren die ik aantrof vertoonden in ieder geval geen enkele vorm van defensief gedrag.

Door mijn dwalen was ik helaas wel wat van het pad afgeraakt en duurde het even voordat ik weer op het pad terecht kwam, maar daardoor zag ik nog wel een zuidelijke hardloper (*Coluber constrictor priapus*) wegglijden. Tenminste, ik neem aan dat het een hardloper was, vanwege de donkere kleur en dat deze zich wel erg snel voortbewoog. Door mijn afdwaling was ik wel weer bijna een uur later dan afgesproken bij mijn vrouw die nog steeds bij de auto wachtte en zich natuurlijk al weer zorgen maakte. Maar het was gelukt: ik had Barbours dwergratelslang in het wild gezien. Minder leuk was dat ik voor het eerst in mijn leven ook slachtoffer was geworden van een teek, en dan ook gelijk vier stuks, maar dat krijg je als je van het pad afraakt.

Als huisdier

De cirkel is nu na een paar maanden helemaal rond; sinds oktober 2016 ben ik de trotse bezitter van een eigen *Sistrurus miliarius barbouri*. Ook in het terrarium laat hij hetzelfde gedrag zien als in de natuur, voornamelijk opgerold liggend, half in het licht, half in de schaduw, maar altijd zo dat hij alles kan overzien.

Tot het geslacht *Sistrurus* horen nog maar twee soorten. Naast de dwergratelslang uit het

do the same, as almost all snakes. Usually they just lie curled up and that way they are perfectly camouflaged among fallen leaves. Also, due to their small size, they are hard to find, though they are common in Florida. Unlike their big cousin the diamondback rattlesnake, they have only a tiny rattle, you hardly seem to hear. The animals that I saw showed no form of any defensive behavior.

Because of my wandering I was further from the path and it took a while before I found it back again, but because of this I could still see a southern black racer (*Coluber constrictor priapus*) slipping. At least, I assume it was this snake, because of its dark color and it moved so very quickly forward. Because of my wandering I was back almost an hour later than agreed with my wife who was still waiting in the car and, of course, was already worried. But it was successful: I found the dusky pygmy rattlesnake in the wild. Less fun was that for the first time in my life, I was a victim of a tick, and in this case even four ticks, but that happens when you do not stay on the path.

As a pet

The circle is now complete after a few months; Since October 2016 I am the proud owner of a *Sistrurus miliarius barbouri* at home. In the terrarium, he shows the same behavior as in nature, mainly lying curled up, half in light, half in shadow, but always so that he can see everything.

The genus *Sistrurus* consists of only two species. Besides the pygmy rattlesnake from the southeastern United States is that the bigger growing massasauga (*Sistrurus catenatus*) from the middle of North America. The pygmy rattlesnake consists of three subspecies. Besides the dusky pygmy rattlesnake those are the Carolina pygmy rattlesnake (*Sistrurus miliarius miliarius*) and the western pygmy rattlesnake (*Sistrurus miliarius streckeri*). They usually do not grow longer than sixty centimeters. Their rattle makes a humming noise. The animals reproduce well in captivity, but

Habitat waar de slang werd aangetroffen. (Foto: Sander van Tongeren.)
Habitat where we found the snake. (Photo: Sander van Tongeren)

zuidoosten van de Verenigde Staten is dat de groter wordende massasauga (*Sistrurus catenatus*) uit het midden van Noord-Amerika. De echte dwergratelslang bestaat uit drie ondersoorten. Naast Barbour's dwergratelslang zijn dat de Carolina-dwergratelslang (*Sistrurus miliarius miliarius*) en Streckers dwergratelslang (*Sistrurus miliarius streckeri*). Langer dan zestig centimeter worden ze meestal niet. Hun ratel maakt een zoemend geluid. De dieren planten zich goed voort in gevangenschap, maar jonge exemplaren zijn soms moeilijk aan het eten te krijgen. Ze voeden zich met kleine muisjes, hagedisjes en insecten.

Ook al zijn ze klein, het zijn gifslangen met een sterk gif. Een beet van deze slang is niet fataal,

juveniles are sometimes difficult to get eating. They feed on small mice, lizards and insects.

Even though they are small, they are venomous snakes with strong venom. A bite of this snake is not fatal, but it seems to be particularly painful and medical treatment is necessary.

Other observations in GTMNERR

Besides the pygmy rattlesnakes and the black racer, I have found gopher tortoises, lizards like the two species of anoles and the broad-head skink (*Plestiodon laticeps*), and of course lots of birds including the wood stork and the bald eagle in Guana Tolomato Matanzas National Estuarine Research Reserve. In case of visiting the park, be sure to take a look in the

maar schijnt wel bijzonder pijnlijk te zijn en medische behandeling is noodzakelijk.

Overige waarnemingen in GTMNERR

Naast de dwergratelslangen en de hardloper heb ik in Guana Tolomato Matanzas National Estuarine Research Reserve gopherschildpadden, hagedissen zoals natuurlijk de twee soorten anolissen en een breedkopskink (*Plestiodon laticeps*) gezien en natuurlijk heel veel vogels waaronder de kaalkopooievaar en de Amerikaanse zeearend. Neem bij een bezoek ook uitgebreid de tijd om in het visitors centre een kijkje te nemen.

Dankwoord

Mijn dank gaat uit naar mijn vrouw Rebecca Schrijver voor de tijd die ik in het park mocht besteden en naar Joseph Burgess voor zijn uitnodiging, uitleg en rondrit.

visitors center.

Acknowledgments

My thanks go to my wife Rebecca Schrijver for the time I was allowed to spend in the park and Joseph Burgess for his invitation, explanation and tour.